

Lezen: Lucas 5:33-39

Tekst: Lucas 5:39

Lieve mensen,

Begin preek: kinderspel mee met gaten en vormpjes die precies door de gaten passen. Ik roep een kind naar voren die het kan doen.

Kijk, zo makkelijk is het. Een kind kan het begrijpen. Wil je iets ergens in doen, dan moet je de goede vorm zoeken. Anders maak je dingen stuk.

Slide Oude vormen

Maar, gaat het hier eigenlijk wel over in onze tekst? Ik lees het wel veel als toepassing. In exegeses die ik las staat het: je moet met je tijd meegaan. Nieuwe tijden vragen nieuwe vormen. Traditie is niet heilig. En daar ben ik het op zich wel mee eens. Maar of je dat hier aan deze gelijkenis kan ophangen, dat vraag ik mij af. Ik denk dat het een veel te makkelijke toepassing is.

Daarbij komt: in de tijd van Jezus was het allemaal wel nieuw, wat hij bracht. Maar nu toch niet meer. Wij schenken hier in de kerk wijn van zo'n beetje tweeduizend jaar oud. Oude woorden. Maar ook oude vormen. Doop bijvoorbeeld. Dat is al zo oud als de jaartelling. En daar gaan we geen nieuwe vormen voor verzinnen. We houden juist de oude vormen in ere. Ook al zou je de liefde van God misschien op een veel modernere manier kunnen laten zien. Ongetwijfeld. Dan nog houden we vast aan het oude teken van water op het hoofd van een baby. En dat zegt alles voor ons. Hoe ouderwets het ook is.

Dus het is niet zo dat deze gelijkenis zegt: je moet meegaan met je tijd. Je moet je vormen durven aanpassen. Je moet het niet blokkeren als God iets nieuws wil doen. Wie bij die uitleg blijft hangen, die maakt zich er volgens mij te gemakkelijk van af.

Maar wat zegt de gelijkenis dan wel? Daarover wil ik het hebben. Het thema van de gelijkenis is volgens mij:

Slide 1 **Alles gericht op Jezus**

Slide 2 Farizeeën lopen aan hem voorbij

Mijn broeder en mijn zuster, waren Farizeeën van die slechte mensen? Zo worden ze wel vaak afgeschilderd. Niet terecht, denk ik. Want Farizeeën waren heel vroom. Leefden voor God. En oké, daar zullen best ook verkeerde motieven een rol gespeeld hebben. Maar bij welk mens is dat niet? Jezus zegt het ook, net voor wat we lazen. Daar ging het vorige week over. Hij is niet gekomen om rechtvaardigen te roepen. Maar om zondaars aan te sporen een nieuw leven te beginnen. En dus zijn Farizeeën net echte mensen. Ze leefden niet volmaakt. Maar ze waren wel zeer gelovig en religieus. Jezus is ook gekomen voor hen!

En toch lopen ze aan Jezus voorbij. Dat zagen we ook in de eerste dienst van dit jaar, over de Magiërs. Dan verwijzen de schriftgeleerden de drie koningen naar Betlehem. Ze weten het precies. Maar ze gaan niet *zelf* naar de stal om de geboren prins te aanbidden. Ze waren thuis in hun Bijbels. Ze waren emotioneel betrokken bij de dienst aan God. Het waren mensen zoals jij en ik. Niet volmaakt, maar wel gelovig. Alleen missen ze de essentie. Elke keer weer.

Slide 3 Dat komt omdat ze verkeerd kijken

Ook nu weer. Nu vallen ze er over dat de leerlingen van Jezus niet vasten, maar feesten. Ze eten en drinken maar... We weten dat Farizeeën erg trouw waren in het vasten. In Lucas 18 lezen we over een Farizeeër die twee maal per week vast. En natuurlijk, hij gaat daar prat op en dat is fout. Maar er zit ook iets heel moois in dat vasten.

Vasten doe je in tijden van rouw. In tijden van verdriet over zonden. Periodes van verlangen. Om je focus op God kracht bij te zetten. Het kan heel goed zijn om je van dingen te onthouden. Zodat je bepaald wordt bij je concentratie op God. En dat deden Farizeeën dus ook.

Het is niet moeilijk om te raden waarom ze dat deden. Het land werd overheerst door de Romeinen. En de beloften van God lijken verder weg dan ooit. Wanneer herstelt God het koningschap van David? Wanneer komt de Messias? In het vasten van de Farizeeën heeft dat ongetwijfeld een rol gespeeld. Ze wilden zo graag dat het volk van God weer in vrijheid zou mogen leven. Dat de tempeldienst ongestoord zou kunnen plaatsvinden. God had het toch beloofd!? In hun vasten focussen ze zich op Gods beloften. En bidden om vervulling. Prachtig is dat. De dienst aan God gaat hen aan het hart. Ze zijn betrokken gelovigen.

Maar in hun ijver verliezen ze één ding uit het oog. Namelijk, dat God al bezig is zijn beloften te vervullen. Dat in Jezus de bruidegom aanwezig is. Een oude beeldspraak pakt Jezus hier op. God als de bruidegom die zijn volk, de bruid, ten huwelijk vraagt. Een levenslang verbond aangaat. En haar rein en stralend bij zich wil nemen. Daar is het Oude Testament vol van. En nu, in Jezus Christus, komt God zijn bruid definitief ten huwelijk vragen. Hij wil haar in het wit kleden. Rein en puur. De bruidegom is aanwezig. God maakt zijn beloften waar in Jezus. En daarom moet je niet meer vasten. Niet meer verlangend naar boven kijken. Want Gods beloften gaan heel concreet in vervulling. Jezus is tastbaar aanwezig. De Messias is er al! Het oude verlangen. De oude gebeden. Ze zijn in vervulling gegaan. God is iets nieuws begonnen!

2

Jezus veroordeelt de Farizeeën niet om hun verlangen naar de Messias. In onze tekst is hij juist opvallend mild. Hij begrijpt ze wel. Dat ze vasthouden aan de oude beloften. Dat ze opgaan in hun vasten, omdat ze zo verlangen naar de vervulling. De oude wijn is ook goed. Maar voor hen staat iets beters. Voor hen staat de vervulling persoonlijk. De bruidegom. Jezus Christus. Dus stop met focussen op je verlangen. En zie de vervulling.

De Farizeeën verlangen het goede. Alleen als God het vervult kijken ze er aan voorbij. Ze staan als het ware in de lucht te staren terwijl Jezus naast ze staat. God is iets heel nieuws begonnen. En dus moeten de oude verwachtingspatronen worden bijgesteld. Ja, er moet heel anders gekeken worden.

Slide 4 Jezus is de nieuwe wijn

Het beeld dat Jezus gebruikt van die wijn is een prachtig beeld. Herkenbaar voor die tijd. Als de druiven werden geoogst. Dan werd er wijn van gemaakt. Maar ze hadden geen vaten, waarin het gistingsproces rustig plaats kon vinden. Nee, ze deden de wijn meteen in leren zakken. Dat leer was geitenleer. Het halsstuk van een geitenvel werd daarvoor gebruikt. Het werd aan elkaar genaaid, met nog een klein gat. Vervolgens werd het volgegoten en daarna dichtgenaaid en weggelegd. In die leren wijnzakken zette het gistingsproces zich voort. Vandaar dat het niet in oude, al uitgerekte zakken gedaan kan worden. Want die barsten onder de druk. Nieuwe wijn is zo levend, bijna explosief, dat je het niet in oude zakken moet doen. Want dan verlies je beide.

Jezus past niet in de oude kaders. Hij is wel de vervulling daarvan. En hij houdt ook vast aan oude gebruiken. Bijvoorbeeld de tien geboden. Hij laat die niet los. Hij houdt vast aan oude beloften. Maar wijst er dan op dat de wet en de beloften niet in zichzelf bestaan. Maar een doel hebben.

En dat doel, dat is Jezus. Hij is de vervulling van alle beloften. De wet leidt naar hem toe. Gods beloften wijzen hem aan. Als je Jezus voorbij loopt, dan gaat niet alleen de wijn, Jezus, voor jou verloren. Maar ook de oude gebruiken hebben dan geen zin. Dan barst de oude zak en heb je niets meer over. Dan is alles voor niets geweest. Al jouw rituelen. Al je vasten, bidden, verlangen en geloof. Zonder Jezus is het leeg.

Jezus is nieuwe wijn. Hij is zo levend en krachtig. Zo vol power. Zo nieuw ook in zijn bovenmenselijke liefde. Als hij zich openbaart. Dan kun je niet tegelijk vasthouden aan de offers. Aan de oude rituelen. Als God vervult dan is het oude voorbij. Want Jezus is het doel van de Tora. Van alle regels die Mozes gaf. Vasten, offers, regels, profetieën. Ze wijzen allemaal naar die ene. Naar Jezus.

De verschijning van Jezus gaat gepaard met grote krachten. En vraagt dus om een nieuw kader. Als de bruidegom er is. En je blijft toch vasten. Dan mis je de essentie. Niet vasten, maar feesten.

Jezus heeft het kort hiervoor ook laten zien in Kana. Hoe het werkt. De watervaten voor reiniging hebben afgedaan. Het oude ritueel is niet meer nodig. Want meer dan de tempel, meer dan de wetten van Mozes is hier. Jezus maakt wijn en wil feestvieren. Want het oude is voorbij. Met hem is het nieuwe verbond aangebroken. En dat vraagt om een nieuwe manier van kijken. En een andere manier van omgaan met het oude.

Slide 5 Je moet jouw leven aanpassen aan hem

3

Wat je van deze gelijkenis kunt leren is dus niet, dat je met je tijd mee moet gaan. Dat nieuwe tijden nieuwe vormen vragen. Nee, het draait om Jezus. Hij is de nieuwe wijn in deze beeldspraak. En je moet jouw vormen en je geloof, je hele leven aanpassen aan hem. Alles gericht op Jezus.

En hij is dus de maatstaf voor de dingen die je doet en laat. Dat gold voor de Farizeeën. Zij focusten op vasten maar missen de essentie, de vervulling van hun gebeden.

Het geldt ook voor ons. Je maakt keuzes. Groot en klein. In je dagelijkse leven. En veel keuzes lijken redelijk neutraal. Maar toch moet de lijn zijn dat je ruimte maakt voor Jezus. Dat je de beslissingen aanpast aan je Heiland. En dat is best wel concreet te maken in veel gevallen. Het is een goede leidraad voor je leven.

En dat, lieve mensen, geldt ook voor het leven met elkaar in de kerk. We doen de dingen op een bepaalde manier. Gebruiken, vormen. En soms vergroei je daarin. Dan kan het heel goed zijn om eens een stukje op afstand te gaan staan. En je af te vragen: dienen de dingen het doel? Zoals wij kerk zijn? Is dat volledig gericht op Jezus? Of zijn er andere belangen, andere prioriteiten in het geding? Het vergt moed om die afstand te nemen. Te analyseren. Te wegen. Het vergt nog meer dapperheid om dingen te veranderen indien nodig. En Jezus begrijpt dat ook wel. De oude wijn smaakt zo goed. Maar het gaat om Jezus Christus. Hij moet centraal in ons kerkelijk leven. Alles moet naar hem toe leiden. Hij is de enige norm.

En wat voor het kerkelijke leven geldt, geldt ook voor je persoonlijke leven. Hoe leef je zo, dat je zicht houdt op hem? Dat Jezus en de dienst aan hem bepalend is voor de keuzes die je maakt. Oké, dat valt in de praktijk niet mee. En het is soms ook lastig om zo naar je leven te kijken. Want misschien moeten er wel drastisch dingen veranderen. En begin daar maar eens aan. En toch: begin er alsjeblijft aan. Het moet draaien om hem. Alles gericht op Jezus. Als je leven je lief is.

Want kijk naar de Farizeeën. Uiteindelijk verliezen ze Jezus. En daarmee verliest ook hun vrome leven zin. Want de wijn barst uit de zak. En je houdt niets over. Leef daarom gericht op Jezus. In de opvoeding. In de kerkelijke dingen. In je persoonlijke leven. Want het draait om hem alleen.

...

Bij deze paddenstoel (staat nog op tafel) moet je goed kijken welke vorm in welk gat past. Je kunt het wel met geweld proberen. Wil je iets ergens in doen, dan moet je de goede vorm zoeken. Anders maak je dingen stuk.

Zo moeten wij als christenen alle vormen en keuzes laten aansluiten op Jezus. Hij moet er in passen. We moeten ons dus aan hem aanpassen. Alleen dan zul je de kracht van de nieuwe wijn proeven. En vult Jezus jouw leven.

Amen

Toelichting bij luisterlied na het gebed:

ADON OLAM

Het Adon Olam is een veelgebruikt [joods gebed](#). Het wordt meestal als onderdeel van het sjabbat-ochtendgebed gebeden in de synagoge, soms ook wordt het als avondgebed gebruikt. Ik zing daar een gedeelte van:

De Heer van tijd en ruimte
is altijd Koning geweest
en zal altijd Koning blijven.
Hij was, Hij is en zal zijn.

Aan zijn hand vertrouw ik mijn ziel toe,
als ik ga slapen en als ik ontwaak.
En ook mijn lichaam vertrouw ik hem toe.
Mijn God is bij mij, ik voel geen angst.

De melodie die ik zing is bedacht door mijn tante, Channah Zwaaf-Hazelzet, toen ze een aantal jaar geleden op haar harp spelend uitdrukking wilde geven aan haar verdriet over de Shoah, die ook onze familie trof. Ik heb de melodie bewerkt voor zangstem. N.B.: Joden geven de voorkeur aan het woord 'Shoah' boven het woord 'Holocaust'.

Hieronder een vertaling van het hele gebed (met dank aan Wikipedia):

*De Heer der wereld, die Koning was
voor enig schepsel was geschapen
toen door zijn wil alles ontstond,
toen reeds heette Hij Koning.
Als alles zal ophouden te bestaan,
zal Hij toch in eenzaamheid*

*de Ontzagwekkende Koning blijven.
Hij was, Hij is, en Hij zal zijn in luister.
Hij is een, er is geen tweede
die aan Hem gelijk is.
Hij is zonder begin en zonder einde,
Aan Hem is de macht en de heerschappij.
Hij is mijn God, waarlijk mijn Redder,
een rots bij verdriet in moeilijke tijden.
Hij wijst mij de weg, Hij is mijn schuilplaats,
Hij troost mij, als ik Hem roep.
Aan Zijn hand vertrouw ik mijn ziel toe
Als ik ga slapen, en als ik ontwaak;
en met mijn ziel mijn lichaam ook.
Mijn God is bij mij, ik heb geen vrees.*